

भारत गाउड़ीपालिका लैंग्विक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७७

नेपालको संविधानमा लैंग्विक विभेदको अन्त्य गर्ने संकल्प प्रतीत महिलालाई लैंग्विक भेदभाव विना समान वंशीय हक, सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी हक, राज्यका सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने लगायतका मौलिक हकको प्रत्याभुत गरी महिला विरुद्धका सबै प्रकारका भेदभाव तथा हिंसा जस्ता जघन्य अपराधलाई दण्डनीय बनाइ पिडितलाई क्षतिपुर्ति दिलाउने र शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षामा विशेष अवसरद्वारा लैंग्विक सञ्चालनका कायम गर्ने व्यवस्था भए अनुरुप भाषा गाउड़ीपालिकाले महिला माधि हुने सबै प्रकारका हिंसा विभेद, गलत अभ्यास आदिका विरुद्धमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ। हिंसाबाट पिडितलाई तत्काल उद्धार गर्न, औषधि उपचार गर्न, कानुनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार लगायतका कार्य गर्न नेपाल सरकारबाट राजपत्रमा प्रकाशित लैंग्विक हिंसा निवारण कोष (सञ्चालन) (दोस्रो संसोधन) नियमावली २०७६ को भावना अनुरुप महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट सशर्त अनुदानमा प्राप्त रकम र स्थानीय तह लगायत अन्यत्रबाट प्राप्त रकम, समेतलाई लैंग्विक हिंसा, निवारण कोष स्थापना गरी सो कोषबाट पीडितलाई तत्काल, उद्धार र राहत तथा पुनर्स्थापना गर्ने, पीडित तथा प्रभावितलाई रकम प्रदान गर्ने कार्यलाई सरल सहज एवं एकरुप बनाउने उद्देश्यले भाषा गाउड़ीपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ को दफा ४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी भाषा गाउड़ीकार्यपालिकाले यो कार्यविधि तर्जुमा गरी लागु गरिएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- क) यस कार्यविधिको नाम "लैंग्विक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७३" रहेको छ।
- ख) यो कार्यविधि गाउड़ीकार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि लागु हुनेछ।

२. परिभ्राष्टः

विषय र प्रसंगले अको अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

- क) "गाउड़ीपालिका भन्नाले भाषा गाउड़ीपालिका सम्झनु पर्दै।
- ख) "मन्त्रालय"भन्नाले महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय सम्झनु पर्दै।
- ग) "कोष"भन्नाले गाउड़ीपालिकामा स्थापना गरिएको लैंग्विक हिंसा निवारण कोष सम्झनु पर्दै।
- घ) "रकम"भन्नाले भाषा गाउड़ीपालिकामा सशर्त अनुदानमा प्राप्त भएको रकम वा यसको कार्यविधिको दफा ३ अनुसार प्राप्तभई लैंग्विक हिंसा निवारण कोषमा जम्मा गरिएको रकम सम्झनु पर्दै।

१५८

गाउड़ीपालिका

२

ड) "पीडित" भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीरा त वा प्रभावित सम्झनु पर्छ ।

च) "तत्काल उद्धार तथा राहत समिति" भन्नाले पीडितलाई राहत तथा गाउँपालिकामा गठित स्थानिय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिलाई सम्झनु पर्छ ।

छ) "लैङ्गिक हिंसा" भन्नाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार, शारीरिक हिंसा, मानसिक हिंसा, यौनजन्य हिंसा, आर्थिक हिंसा, सामाजिक कुरीतिजन्य व्यवहार लगायत लैङ्गिक आधारमा हुने हिंसा सम्झनु पर्छ ।

३. कोषको स्थापना:

१) लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष नामको एक कोष स्थापना गरिएको छ ।

२) कोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरु रहनेछन्

क) गाउँसभाबाट विनियोजित रकम,

ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम,

ग) विदेशी व्यक्ति, अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था वा सरकारबाट प्राप्त रकम,

घ) स्वदेशी व्यक्ति वा संघ संस्था बाट प्राप्त रकम,

ड) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम

४. कोषमा रकम जम्मा गर्ने:

दफा ३ को उपदफा २ बमोजिमको रकम जावस्यकताअनुसार कोषमाजम्मा गर्नुपर्नेछ ।

५. कोषको उपयोग:

१) कोषको रकम देहायको कामको लागि उपलब्ध गराउन उपयोग गरिनेछ ।

क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्ने,

ख) पीडितलाई औषधिउपचार गर्ने,

ग) पीडितलाई तत्काल उपचार गराउदा लागेको खर्च पीडितलाई तत्काल व्यहोर्न नसक्ने भई अदालतको आदेश बमोजिमका, त्यस्तो पीडितको स्वास्थ्य उपचार गर्ने,

घ) संकटापन्न अवस्थामा रहेका महिला बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको लागि अल्पकालिन सेवा केन्द्र सचालनको लागि रकम प्रदान गर्ने,

ड) प्रदेश, जिल्ला वा अन्य स्थानीय तहमा स्थापना भई सचालनमा भैरहेका तथा मन्त्रालयले स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेका अल्पकालीन सेवा केन्द्र सचालनको लागि रकम प्रदान गर्ने,

१३५

पीडितलाई कानुनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोविमर्श लगायतका सेवा प्रदान गर्ने,

- छ) सीपमुलक तालिम प्राप्त पीडितलाई स्वरोजगारका लागि व्यवसाय स्थापना खर्च रकम अनुदानका रूपमा प्रदान गर्ने
- ज) हिंसापीडित र प्रभावित महिलाका लागि पुनर्स्थापना केन्द्र सञ्चालन गर्ने,
- झ) पीडितलाई पुनर्स्थापना गराउन,
- ञ) लैंगिक हिंसा र यौनजन्य दुर्व्यवहारको कसुरबाट पीडितले प्रवर्चित कानुन बमोजिम कसुरदारबाट प्राप्त गर्नुपर्ने क्षतिपुर्ति त्यस्तो कसुरदारको कुनै सम्पति नभएको कारणबाट प्राप्त गर्न नसक्ने देखिए अदालतको आदेश बमोजिमको रकम पीडितलाई क्षतिपुर्ति स्वरूप भराउन लेखी आएमा क्षतिपुर्ति दिन।

३) उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि स्थानीय तत्काल राहत तथा उद्धार समितिले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोरी वा लैङ्गिक हिंसा बाट प्रभावित भई लागु पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सङ्कमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्ने छ।

६. कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने :

- १) कोषको रकम दफा ५ मा लेखिए बाहेकको अन्य कार्यमा उपयोग गर्न सकिने छैन।
- २) प्रशासनिक तथा वैठक भता जस्ता शिर्षकमा कोषको रकमबाट खर्च गर्न सकिने छैन।

७. स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको गठन:

१)	पीडितलाई तत्काल उद्धार, राहत तथा अर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने कामको लागि एक स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको गठन गरिने छ।	
२)	स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको गठन देहाय बमोजिम रहने छ।	
क)	गाउपालिका अध्यक्ष	अध्यक्ष
ख)	गाउपालिका उपाध्यक्ष	सदस्य
ग)	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
घ)	इलाका प्रहरी प्रमुख	सदस्य
ङ)	स्थानीय गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधि मध्ये अध्यक्षले मनोनित गरेको सदस्य	
च)	महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव
३)	उपदफा २ बमोजिमको सदस्यको पदावधि ५ वर्षको हुनेछ।	

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको सचिवालय गाउँपालिकामा रहने छ ।

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको वैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो समितिले आफै निर्धारण गरे बमोजिमहुनेछ ।

८. स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको काम कर्तव्य अधिकारः

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको काम कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुने छ ।

- क) पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- ख) राहत तथा आर्थिक सहयोगको सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने वा गराउने,
- ग) लैंगिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघ संस्था तथा निकायहरु वीच समन्वय गर्ने,
- घ) लैंगिक हिंसा हुन सदिनको लागि स्थानीय स्तरमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

९. राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने रकमको हद र आधारः

१) यस कार्यविधि बमोजिम पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउँदा देहायको आधारमा देहायको रकम नवदूने गरी उपलब्ध गराइने छ ।

- क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नुपर्ने भएमा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च वापत सैंयारा र बास वस्तु पर्ने भए सो वापत छुटौटै रकम दिनु पर्ने भएमा दफा ७ को समितिको सिफारिसमा बढीमा पाँच हजार रुपैया सम्म,
- ख) पीडितलाई अस्पताल भर्ना गरी औषधिउपचार गर्नुपर्ने भएमा अस्पताल आउँदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नुपर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च वापत र अस्पतालमा वस्ने व्यवस्था नभई बाहिर वस्तु पर्ने भएमा बढीमा पाँच दिनको बास खर्च र उपचार खर्च समेत गरी बढीमा ५ हजार नवदूने गरी दफा ७ को समितिको सिफारिसमा लागेको यथार्थ खर्च,
- ग) पीडितसँग कुनै बालबच्चा भए बालबच्चाको लागि पीडित सरहको खाना खर्च रकम,
- घ) कानुनी सहायता मनोवैज्ञानिक उपचार वामनोविमर्शको लागि पाँच हजार रुपैयामा नवदूने गरी लागेको यथार्थ खर्च,
- ङ) पुनर्स्थापनाको लागि बढीमा १० हजार रुपैया,

१०३

गोपनीय नेपाल सरकार
संचालन विभाग
विधि विभाग

३५

८५
१०५

हिंसा पीडितले कुनै सीपमुलक तालेम प्राप्त गरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नका लागि बस्तुगत तथा नगद अनुदान माग गरेमा बढीमा प्रति व्यक्ति तीस हजार रुपैया,

छ.) प्रदेश, जिल्ला वा अन्य स्थानीय तहमा स्थापना भई संचालन भेरहेका तथा मन्त्रालयले स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गरेका अल्पकालीन सेवा केन्द्रमा गाउँपालिकाबाट हिंसा पीडितलाई पुनर्स्थापना गराईएको भए र सो सेवा केन्द्रबाट माग भई आएमा स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिले निर्णय गरे बमोजिमको रकम,

- (ज) संकटापन्न अवस्थामा रहेका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुकोलागि अल्पकालिन सेवा केन्द्र संचालनको लागि माग भई आएमा स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिले निर्णय गरे बमोजिमको रकम,
- (र) उपदफा १ बमोजिमको रकम अपर्याप्त भएको मनासिव आधार र प्रमाण सहित कुनै पीडितले कार्यालयमा निवेदन दिएमा र सो व्यहोरा मनासिव देखिएमा राहत समितिले त्यस्तो पीडितलाई तीनहजार रुपैयामा नबढने गरी मनासिव रकमथप गरी दिन सक्ने छ।

१०. राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न निवेदन दिनु पर्ने :

- १) यस कार्यविधि बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनुपर्ने मनासिव कारण खुलाई गाउँपालिकामा निवेदन दिनु पर्नेछ।
- २) उपदफा १ बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन जाँचबुझ गर्दा पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग गर्नु पर्ने देखिएमा स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिले दफा ८ को अधिनमा रही पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने
- छ।
- ३) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि जलाइएको, एसिड प्रयोग गरी वा छर्की वा त्यस्तो पदार्थले पोलेको लगायतका गम्भीर प्रकृतिका घटनाका पीडितलाई उद्धार, औषधिउपचार, पुनर्स्थापना वा राहत लगायतको प्रयोजनका लागि तत्काल आर्थिक सहयोग प्रदान नगरेमा गम्भीर क्षति हुने देखिएमा र सञ्चालक समितिको तत्काल वैठक बस्ने अवस्था नरहेमा सञ्चालक समितिको अध्यक्षले आवस्यकता र औचित्यका आधारमा बढीमा रु १०,००० सम्म रकम कोषबाट पीडितलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

११. छुटौ खाताखोल्नु पर्ने :

- १) लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषमा प्राप्त भएको रकम कुनै वैकमा छुटौ खाताखोली जम्मा गर्नुपर्ने छ।

उपदफा १ वमोजिमको स्थाताको सञ्चालन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र लेखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतवाट हुनेछ ।

१३. कोषको लेखा र लेखापरीक्षणः

- १) कोषको आयव्ययको लेखा प्रचलित कानुन वमोजिम राखिने छ ।
- २) कोषको लेखा परीक्षण महालेखा परीक्षकवाट हुनेछ ।

१४. आवर्ती (रिभल्मिड) कोषः

यो कोषआवर्ती (रिभल्मिड) कोषको रूपमा रहने छ ।

१५. प्रतिवेदन पेश गर्ने:

स्थानीयतत्काल उद्धार तथा राहत समितिले प्रत्येक तीनमहिनामाभए गरेका काम कारबाहीको प्रतिवेदनगाउँपालिकाका पेश गर्ने तथामन्वालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

१६. बैठक भत्ता:

स्थानीय तत्काल राहततथा उद्धार समितिका पदाधिकारीले सो समितिको बैठकमा भाग लिएवापत गाउँपालिकाले तोके वमोजिमको रकम बैठक भत्ता वापत पाउने छन् ।

१७. समन्वय गर्ने:

स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिले मन्वालय, केन्द्रिय तथा प्रदेश तत्काल उद्धार तथा राहत समितिसँग आवस्यक समयमा समन्वयात्मक ढंगले काम गर्नेछ ।